
HANDLINGENS SFÆRE OG DENS KJENNER

Helt i begynnelsen på Geeta Dhritrashter spurte Sanjay hva som er blitt utrettet av hans og Pandus sønner som er samlet ved Dharmkshetr i Kurushetr til kamp. Men det er ikke klargjort hittil hvilket område eller sfære det er. Det er først i dette kapitlet at Krishn foretar en presis beskrivelse av lokaliseringen eller sfæren.

1. **”Herren sa: ’Denne kroppen er, O sønn av Kunti, en slagmark (kshetr), og menneskene som kjenner den (kshetrasya) kalles kloke fordi de er blitt åndelig dyktige ved å erkjenne dens innerste virkelighet.”**

I stedet for å bli involvert i denne sfæren dominerer kshetra den. Slik er det blitt sagt av vismenn som kjente og forsto dens virkelighet.

Når kroppen er bare én, hvordan kan det finnes to sfærer – Dharmkshetr og Kurukshetr – i den? I én kropp finnes det faktisk to atskilte urinstinkter. Først er det den fromme, guddommelige skatt som åpner adgang til Den øverste ånd som står for den mest sublimе dharm. På den annen side har vi de demoniske impulser som består av ugudelighet og som får mennesket til å akseptere den dødelige verden som virkelighet. Når det er overflod av guddommelighet i hjertets rike, forvandles kroppen til en Dharmkshetr (dharmens område), men den degenererer til Kurukshetr når den domineres av djevelske krefter. Denne prosessen med alternerende stigning og synkning

**श्रीभगवानुवाच: इदं शरीरं कौन्तेय क्षेत्रमित्यभिधीयते ।
एतद्यो वेत्ति तं प्राहुः क्षेत्रज्ञ इति तद्विदः ॥ १ ॥**

foregår hele tiden, men en avgjørende krig begynner mellom de to motsatte impulsene når en seriøs hengiven engasjerer seg i tilbedelsens oppgave i tilknytning til en vismann som har erkjent virkeligheten. Gradvis, etter hvert som den guddommelige skatt vokser, svekkes dermed ugudelige impulser og ødelegges. Stadiet med Guderkjennelse nås først etter den fullstendige elimineringen av mengden av synd som på urett vis er ervervet. Og til og med utnyttelsen av den guddommelige skatt settes ut av betraktning etter sansningens stadium, for den er også da underordnet den ærverdige Gud. I kapittel 11 så Arjun etter Kaurav også krigerne i sin egen hær som stupte inn i og forsvant inn i munnen på den altgjennomtrengende Gud. Kahetragya er Jegets karakter etter denne endelig oppløsningen.

2. "Og la det være kjent for deg, O Bharat, at jeg er det allvitende Jeget (kshetragya) i alle sfærer. Og for meg er bevissthet om realiteten i kshetr og kshetragya, om foranderlig natur og Jeget, kunnskap."

Den som kjenner realiteten ved kroppens sfære, er en kshetragya. Dette bekreftes av vismenn som har kjent det innerste vesen til denne sfæren ved direkte sansning. Nå proklamerer Krishn at han også er en Yogeshwar. Sansning av virkeligheten i kshetr og kshetragya, av naturen med sine motsetninger og Sjelen, er kunnskap. Kunnskap er ikke bare disputt.

3. "Lytt til meg om hvorfra og hva ved denne sfæren og dens variasjoner og egenskaper foruten om kshetragya og hans egenskaper."

Handlingens sfære, liv og død, er foranderlig fordi den har utviklet seg av en eller annen grunn, mens kshetragya er besatt av autoritet. Det er ikke bare Krishn som sier dette. Andre vismenn har også sagt det samme.

क्षेत्रज्ञं चापि मां विद्धि सर्वक्षेत्रेषु भारत ।
क्षेत्रक्षेत्रज्ञयोर्ज्ञानं यत्तज्ज्ञानं मतं मम ॥२॥
तत्क्षेत्रं यच्च यादृक्च यद्विकारि यतश्च यत् ।
स च यो यत्प्रभावश्च तत्समासेन मे श्रृणु ॥ ३ ॥

4. "Dette er (også) blitt sagt på forskjellige klare måter av vismenn i ulike skriftsteder og godt gjennomtenkte, klare aforismer om kunnskap om Den øverste ånd (Brahmsutr)."

Det vil si at Vedant, store vismenn, Brahmsutr, og Krish alle sier det samme. Krishn er derfor bare det andre allerede har sagt. Er kroppen bare det som er synlig av den? Dette spørsmålet tas opp i det følgende verset.

5-6. "Kort uttrykt er den fysiske kropp en sammensetning av de fem elementene, ego, intellekt, til og med det ikke-manifesterte, de ti sanseorganene, sinn og de fem sanseobjektene samt begjær, ondskap, behag og smerte foruten intelligens og kraft."

Som en oppsummering av kroppen som er kshetr med alle sine varianter, sier Krishn til Arjun at den består av de fem store elementene (jord, vann, ild, eter og luft), ego, intellekt og tanke (som i stedet for å bli nevnt, er blitt kalt ikke-manifestert, metafysisk natur), og kaster dermed lys over urnaturen med sine åtte deler. Bortsett fra dette er de andre komponentene de ti sansene (øyne, ører, nese, hud, tunge, smaksorgan, hender, føtter, kjønnsorgan og anus), begjær, ondskap, behag og smerte foruten bevissthet og rolig mot. Kroppen, den grove fysiske rammen, er sammensetningen av alle disse delene. Dette er i korthet kshetr, og de gode og dårlige frø sådd i den, spirer som sanskar. Kroppen består av komponenter som har utviklet seg fra en tidligere kilde eller natur (prakriti), og den må eksistere så lenge disse komponentene overlever.

La oss nå se på attributtene til kshetragyas som ikke er involvert i og som er fri for denne kshtr:

ऋषिभिर्बहुधा गीतं छन्दोभिर्विविधैः पृथक् ।
ब्रह्मसूत्रपदेशचैव हेतुमद्रिर्विनिश्चितैः ॥ ४ ॥
महाभूतान्यहंकारो बुद्धिरव्यक्तमेव ।
इन्द्रियाणि दशैकं च पञ्च चेन्द्रियगोचराः ॥५॥
इच्छाद्वेषः सुखं दुःखं संघातश्चेतना धृतिः ।
एतत्क्षेत्रं समासेन सविकारमुदाहृतम् ॥ ६ ॥

7. "Fravær av stolthet og arrogant atferd, ingen tilbøyelighet til å skade noen, tilgivelse, tankens og talens integritet, hengiven tjeneste til læreren, utvendig såvel som indre renhet, moralsk fasthet, beherskelse av kropp og sinn og sanser..."

Dette er bare noen av attributtene ved kshetryagya: likegyldighet overfor ære og vanære, frihet fra forfengelighet og motvilje mot å skade noen (ahinsa). Ahinsa betyr ikke bare å avstå fra handlinger som innebærer fysisk vold. Krishn fortalte Arjun tidligere at han ikke burde nedverdige Sjelen sin. Å føre Sjelen til nedverdiggelse er sann vold (hinsa), mens å løfte den opp er ikke-vold (ahinsa). Et menneske som er tilbøyelig til å forbedre sin egen Sjel, er også aktivt hengiven velværet til andre Sjeler. Men det er riktig at denne dyden har sin begynnelse i ikke å skade andre. Det ene er bare en nødvendig ledsager til det andre. Så ahinsa, nåde, ærlig tanke og tale, trofast tjeneste til og tilbedelse av læreren, fasthet i sinn og hjerte foruten kontroll over kroppen og sinn og sanser, samt:

8. "Ingen interesse verken for verden og himmelen, fravær av ego, konstant refleksjon over lidelsene ved fødsel, død, alderdom, sykdom og smerte..."
9. "Atskillelse fra sønn, kone, hjem og lignende, frihet fra forblindelse, evne til å tåle både det behagelige og det ubehagelige med sinnslikevekt..."
10. "Urokkelig hengivenhet til meg med målbevisst opptatthet av yog, sans for å leve på avsondrete steder, ubehag ved menneskesamfunnet..."

अमानित्वमदम्भित्वमहिंसा क्षान्तिरार्जवम् ।
आचार्योपासनं शौचं स्थैर्यमात्मविनिग्रहः ॥ ७ ॥
इन्द्रियार्थेषु वैराग्यमनहंकार एव च ।
जन्ममृत्युजरुवाव्याधि-दुःखदोषानुदर्शनम् ॥ ८ ॥
असक्तिरनभिष्वङ्गः पुत्रदारगृहादिषु ।
नित्यं च समचित्तत्वमिष्टानिष्टोपपत्तिषु ॥ ९ ॥
मयि चानन्ययोगेन भक्तिरव्यभिचारिणी ।
विविक्तदेशसेवित्वमरतिर्जनसंसदि ॥ १० ॥

Sinnet konsentreres fast om Krishn, en Yogeshwar eller om en vismann som han, slik at det ikke eksisterer noen erindring om noe bortsett fra yog og hengiven kontemplasjon om ingenting annet enn det ettertraktede mål, tilhold på ensomme steder, ingen interesse for omgang med mennesker og...

11. "Hele tiden hvile i bevisstheten som kalles adhyatm og sansning av Den øverste ånd som er slutten på erkjennelsen av sannheten, er kunnskap, og alt som er det motsatte av dette, er uvitenhet."

Adhyatm er kunnskap om Guds dominans. Bevisstheten som hentes fra en direkte sansning av Den øverste ånd, den endelige essens, er kunnskap. Krishn sa i kapittel 4 at mennesket som smaker kunnskapens manna skapt av fullendelsen av yagya, blir ett med den evige Gud. Også her sier han at erkjennelse av virkeligheten som er Den øverste ånd, er kunnskap. Uansett hva det er som står som det motsatte av dette, er uvitenhet. De nevnte attributtene som for eksempel en sinnslukevektig holdning til ære og vanære, utfyller denne kunnskapen. Drøftingen av dette problemet er nå avsluttet.

12. "Jeg skal samtale (med deg) grundig om Gud som er uten begynnelse og slutt, som er verdig til å bli kjent. Ved å ha kunnskap om ham, får man udødelighetens substans av ham som sies å være verken et vesen eller et ikke-vesen."

Krishn lover å opplyse Krishn grundig om det som bør vites, og etter å ha fått vite dette, oppnår det dødelige mennesket udødelighetens kvalitet. Den endelige Gud som er uten begynnelse og slutt, sies å være verken et vesen eller et ikke-vesen, for så lenge han er fjernet, er han en entitet, men hvem kan si hvem han er når en tilbedende – en vismann – er tatt opp i ham. Nå finnes det bare en eneste entitet, og bevisstheten om annerledeshet formørkes. I en slik tilstand er Gud verken en entitet eller en ikke-entitet. Han er bare det som sanses spontant.

अध्यात्मज्ञाननित्यत्वं तत्त्वज्ञानार्थदर्शनम् ।

एतज्ज्ञानमिति प्रोक्तमज्ञानं यदतोऽन्यथा ॥ ११ ॥

ज्ञेयं यत्तत्प्रवक्ष्यामि यज्ज्ञात्वामृतमश्नुते ।

अनादिमत्परं ब्रह्म न सत्तन्नासदुच्यते ॥ १२ ॥

Krishn utdyper nå sider ved denne store Sjel:

13. "Han har hender og føtter, øyne, hoder, munner og ører på alle sider, for med sin eksistens gjennomsyrrer han alle i verden."

14. "Han kjenner alle sansers objekter, men er likevel uten sanser. Han er ikke knyttet til og hinsides naturens egenskaper, men samtidig er han opprettholderen av dem alle. Han er også den som alle egenskaper smelter sammen i."

Han er blottet for sanser, uten tilknytning og hinsides det stoffliges egenskaper. Likevel opprettholder han alt og nyter alle egenskaper. Som Krishn tidligere har sagt, nyter han all yagya og alle botsøvelser. Alle de tre egenskapene er dermed omsider oppløst i ham.

15. "Han eksisterer i alle besjelede og ubesjelede ting og er både besjelet og ubesjelet. Han er også ikke-manifest fordi han er så subtil, både fjern og nær."

Han er altgjennomtrengende, både besjelet og ubesjelet, umerkelig fordi han er så subtil, hinsides sinnets og sansenes kunnskap, både nær og langt borte.

16. "Den øverste ånd som det er verdt å kjenne og som ser ut til å være ulik i ulike vesener selv om han er én og udelelig, er avleren, opprettholderen og ødeleggeren av alle vesener."

Både ytre og indre fenomener er indikert her. For eksempel ytre fødsel og indre oppvåkning, ytre opprettholdelse av kroppen og indre oppløsning av alt, det vil si, oppsmuldring av årsakene som

सर्वतः पाणिपादं तत्सर्वतोऽक्षिशिरोमुखम् ।

सर्वतः श्रुतिमल्लोके सर्वमावृत्य तिष्ठति ॥ १३ ॥

सर्वोन्द्रियगुणाभासं सर्वेन्द्रियविवर्जितम् ।

असक्तं सर्वभृच्चैव निर्गुणं गुणभोक्तृ च ॥ १४ ॥

बहिरन्तश्च भूतानामचरं चरमेव च ।

सूक्ष्मत्वात्तदविज्ञेयं दूरस्थ चान्तिके च तत् ॥ १५ ॥

अविभक्तं च भूतेषु विभक्तमिव च स्थितम् ।

भूतभर्तृ च तज्ज्ञेयं ग्रसिष्णु प्रभविष्णु च ॥ १६ ॥

fører til generasjoner av vesener, og sammen med denne oppløsningen – adgang til den identiske Gud. Alt dette er attributter ved Det øverste vesen.

17. "Lyset blant lys som sies å være hinsides mørke, denne Gud, legemliggjørelsen av kunnskap, verdig til å bli kjent og oppnåelig bare gjennom kunnskap, hviler i alles hjerte."

Bevisstheten som følger intuitiv sansning, er kunnskap. Og bare ved denne kunnskapen kan det forekomme erkjennelse av Gud. Han hviler i alles hjerter. Hjertet er hans bolig, og vi kan ikke finne ham hvis vi leter etter ham noe annet sted. Derfor er det nedfelt i reglene at Gud bare kan nås gjennom indre kontemplasjon og yog-livsførsel.

18. "Ved å kjenne sannheten om det som kort er sagt om kshetr, kunnskap, og om Gud, som burde være kjent, når min hengivne min tilstand."

Krishn benytter seg nå av uttrykkene "natur" (prakriti) og "Sjel" (purush) for det han tidligere beskrev som kshetr og kshetrageya.

19. "La det være kjent for deg at både naturen og Sjelen er uten begynnelse og slutt og også at lidelser som tilknytning, frastøting og alle objektene som finnes i de tre egenskapene, er født av naturen."

20. "Mens naturen sies å være den som avler gjerninger og utøveren, sies Sjelen å være den som avler opplevelsen av nytelse og smerte."

ज्योतिषामपि तज्ज्योतिस्तमसः परमुच्यते ।

ज्ञानं ज्ञेयं ज्ञानगम्यं हृदि सर्वस्य विष्टितम् ॥ १७ ॥

इति क्षेत्रं तथा ज्ञानं ज्ञेयं चोक्तं समासतः ।

मद्भक्त एतद्विज्ञाय मद्भावायोपपद्यते ॥ १८ ॥

प्रकृतिं पुरुषं चैव विद्धयनादी उभावपि ।

विकारांश्च गुणांश्चैव विद्धि प्रकृति सम्भवान् ॥ १९ ॥

कार्यकरणकर्तृत्वे हेतुः प्रकृतिरुच्यते ।

पुरुषः सुखदुःखानां भोक्तृत्वे हेतुरुच्यते ॥ २० ॥

Naturen sies å skape gjerninger, og er den som sørger for at gjerninger utføres. Diskriminering og fornektelse er utøvere av det gode, mens lidenskap og sinne er utøvere av onde gjerninger. Tvert imot skaper Sjelen følelser som nytelse og smerte. Kommer mennesket til å lide bestandig, kan man godt spørre, eller kan han noen gang bli kvitt det? Hvordan kan man bli frigjort fra naturen og Sjelen når begge er evige? Krishn omtaler dette.

21. "Den naturbaserte Sjel opplever naturfødte gjenstander som særpreges av de tre egenskapene, og det er tilknytningen til disse egenskapene som er årsaken fødselen hans i høyere og lavere former."

Dette innebærer at frigjøring fra fødsel og død bare kan oppnås etter at de egenskaper ved naturen som tilskylder dem, opphører. Krishn forteller så Arjun hvordan Sjelen hviler i naturen.

22. "Selv om Sjelen har tilhold i naturen, er Sjelen transcendentale og sies å være vitne, giver, nyter og den store Gud og Øverste ånd."

Sjelen som hviler i hjertets sfære, er nærmere enn ens hender, føtter og sinn. Enten vi gjør det gode eller det onde, er han ubekymret. Han bare står som et vitne – en tilskuer (updrashta). Når den rette kurs for tilbedelse tas og den veifarende stiger litt høyere, forandrer holdningen til den bevitnende Sjel seg, og han blir giveren (anumanta). Nå begynner han å gi og tildele intuisjoner. Når den søkende er kommet enda nærmere målet ved ytterligere åndelig disiplin, begynner Sjelen å støtte og opprettholde (bharta). Nå sørger han også for gunstig yog. Så forvandles han til nyteren (bhokta) når tilbedelsen blir enda mer raffinert. Han aksepterer all yagya eller botsøvelse som blir utført, og etter dette stadium etter denne aksepteringen, forvandles han til den store Gud (Maheshwar). Han er nå naturens herre, men siden han er naturens herre, følger det at

पुरुषः प्रकृतिस्थो हि भुङ्क्ते प्रकृतिजानुगान् ।
कारणं गुणसङ्गोऽस्य सदसद्योनिजन्मसु ॥ २१ ॥
उप्रद्रष्टानुमन्ता च भर्ता भोक्ता महेश्वरः ।
परमात्मेति च्याप्युक्तो देहेऽस्मिन्पुरुषः परः ॥ २२ ॥

naturen ennå forblir i en del av ham. På enda høyere stadier enn dette, etter at Sjelen er utstyrt med det endelige attributter, blir han kjent som Den øverste ånd. Selv om denne Sjelen eller Purush hviler i kroppen, er den ennå transcendent – helt hinsides natur. Den eneste forskjellen er at mens han er et vitne i begynnelsen, blir han, ved gradvis oppstigning og etter å ha berørt det endelige, omformet til Den øverste ånd selv.

23. "Uansett på hvilken måte han opptrer, blir mennesket som kjenner Sjelens og naturens sannhet med sine tre egenskaper, aldri født igjen."

Dette er frelse. Yogeshwar Krishn har hittil snakket med Arjun om gjenfødelse som er det endelige resultat av den intuitive kunnskap om Gud og naturen. Men nå understreker han yog som ytrer seg som tilbedelse, for oppnåelse er umulig uten at man fullender denne handlingen.

24. "Mens noen sanser Den øverste ånd i deres hjerte ved kontemplasjon med sitt raffinerte sinn, kjenner andre ham gjennom kunnskapens yog, og atter andre gjennom handlingens yog."

Enkelte mennesker sanser Den øverste ånd i deres hjertes rike gjennom indre erindring og meditasjon. Enkelte andre engasjerer seg i samme oppgave gjennom Sankhya Yog eller Skjønnsomhetens vei og Kunnskapens vei etter en hensiktsmessig vurdering av deres styrke. Atter andre ser ham gjennom Den uselviske handlingens vei. Den viktigste metoden som påpekes i det siste verset, er meditasjon. Kunnskapens vei og Den uselviske handlingens vei er de to måtene man kan starte denne tilbedelsens og meditasjonens gjerning.

य एवं वेत्ति पुरुषं प्रकृतिं च गुणैः सह ।
सर्वथा वर्तमानोऽपि न स भूयोऽभिजायते ॥ २३ ॥
ध्यानेनात्मनि पश्यन्ति केचिदात्मानमात्मना ।
अन्ये सांख्येन योगेन कर्मयोगेन चापरे ॥ २४ ॥

25. "Men det finnes atter andre som ikke kjenner disse veiene og som tilber ved bare å lære sannheten av fullendte vismenn . De stoler på det de hører og styrer med sikkerhet gjennom den dødelige verden."

Hvis vi ikke kan gjøre noe annet, bør vi i det minste søke til en fullendt vismann.

26. "Husk, O beste av Bharat, at uansett hva som finnes av besjelede og ubesjelede vesener, er det født av kombinasjonen av den følsomme og den ufølsomme kshetr og den følsomme kshetryagya."

Om det stadiet da den endelige oppnåelse skjer, har Krishn dette å si:

27. "Han alene kjenner sannheten som hele tiden ser den uforgjengelige Gud i alle besjelede og ubesjelede vesener som kan ødelegges.

Bare den Sjel erkjenner virkeligheten som har en urokkelig sansning av den udødelige Gud i besjelede og ubesjelede vesener som er utslettet på sine spesielle måter. Med andre ord, han befinner seg i Den øvers ånds tilstand først etter den særpregete ødeleggelsen av denne natur, aldri før. Den samme tanken ble uttrykt i det tredje vers i kapittel 8 da Krishn uttalte at ødeleggelsen av den tilstanden i vesener som skaper gode eller onde inntrykk (sanskar), er kulminasjonen av handling. Handlingen er da komplett. Han mener det samme når han nå erklærer at bare han kjenner sannheten som hele tiden er klar over den evige Guds nærvær i forgjengelige besjelede og ubesjelede vesener.

अन्ये त्वेवमजानन्तः श्रुत्वान्येभ्य उपासते ।
तेऽपि चतितरन्त्येव मृत्युं श्रुतिपरायणाः ॥ २५ ॥
यावत्संजायते किञ्चित्सत्त्वं स्थावरजडमम् ।
क्षेत्रक्षेत्रज्ञसंयोगात्तद्धिद्धि भरतर्षभ ॥ २६ ॥
समं सर्वेषु भूतेषु तिष्ठन्तं परमेश्वरम् ।
विनश्यत्स्वविनश्यन्तं यः पश्यति ॥ २७ ॥

28. "Han når det øverste mål fordi han sanser eksistensen av den identiske Gud i alle vesener og nedverdiger ikke selv sitt Jeg."

Han ødelegger ikke seg selv fordi han hele tiden ser Gud som beslektet med sitt eget Jeg. Han når altså frelsens endelige lykksalighet. Nå er kvalitetene ved den fullendte Sjæl påpekt.

29. "Og det mennesket kjenner sannheten som betrakter all handling som utført av naturen og hans egen Sjæl som ikke-utøver."

Å oppfatte all handling som utført av naturen, innebærer at han oppfatter det slik at handling bare kan forekomme så lenge naturen overlever. Han oppfatter også sjelen som ikke-handlende og blir på denne måten virkeligheten bevisst.

30. "Han erkjenner Gud når han ser variasjonen i vesener som hviler i og er en forlengelse av den ene Øverste ånd."

Når et menneske ser spredningen av Gud i alle de forskjellige veseners tilstander og bare oppfatter dem som en forlengelse av den samme Gud, da når han fram til ham. Med det samme han når fram til dette stadiet, erkjenner han Gud. Også dette er en av attributtene til en vismann – en stor Sjæl – med stødig visdom.

31. "Selv om den uforgjengelige Øverste ånd er legemliggjort, er han verken en utøver eller besudlet fordi, O sønn av Kunti, han er uten begynnelse og slutt og transcenderer alle egenskaper."

Hvordan det er slik, illustreres i det følgende verset:

समं पश्यन्हि सर्वत्र समवस्थितमीश्वरम् ।
न हिनस्त्यात्मनात्मानं ततो याति परां गतिम् ॥ २८ ॥
प्रकृत्यैव व कर्माणि क्रियमाणानि सर्वशः ।
यः पश्यति तथात्मानमकर्तारं स पश्यति ॥ २९ ॥
यदा भूतपृथग्भावमेकस्थमनुपश्यति ।
तत एव च विस्तारं ब्रह्म सम्पद्यते तदा ॥ ३० ॥
अनादित्वन्निर्गुणत्वात् परमात्माऽयमव्ययः ।
शरीरस्थोऽपि कौन्तेय न करोति न लिप्यते ॥ ३१ ॥

32. "På samme måte som den altomfattende himmel er ubesudlet på grunn av sin subtilitet, slik er også den legemliggjorte Sjel verken en utøver eller besudlet fordi han er hinsides alle egenskaper."

Det blir videre sagt om ham:

33. "Sjelen opplyser hele kshetr akkurat som bare én Sol lyser opp hele verden."

Så følger den siste dom:

34. "De som på denne måten har sanset forskjellen mellom kshetr og kshetragya og frigjøringens vei fra naturens onder, når med visdommens øye fram til Den øverste ånd."

Vismenn som kjenner forskjellen mellom naturen og Sjelen også som frigjørings vei fra den foranderlige natur, erkjenner Gud. Det vil si at kunnskap er øyet som ser virkeligheten i Kshetr og kshetragya, og denne kunnskapen er synonymt med intuitiv sansning.

Dharmkshetr og Kurukshetr ble navngitt helt i begynnelsen av Geeta, men de ble ikke lokalisert, og det er først i dette kapitlet at Krishn påpeker for Arjun at selve menneskekroppen er Kshetr. Og den som vet det, er en kshetragya. Men i stedet for å bli innviklet i det, blir han frigjort og gir retning for det.

Er kroppen, kshetr, bare det vi ser av den? Krishn regner opp de viktigste bestanddelene, og han har sagt at det er summen av urnatur med sine åtte deler, den ikke-manifesterte natur, de ti sanseorganene og sinnet, de fem objektene for sanser, begjær, grådighet og

यथा सर्वगतं सौक्ष्म्यादाकाशं नोपलिप्यते ।
सर्वत्रावस्थितो देहे तथात्मा नोपलिप्यते ॥ ३२ ॥
यथा प्रकाशयत्येकः कृत्स्नं लोकमिमं रविः ।
क्षेत्रं क्षेत्री तथा कृत्स्नं प्रकाशयति भारत ॥ ३३ ॥
क्षेत्रक्षेत्रज्ञयोरेवमन्तरं ज्ञानचक्षुषा ।
भूतप्रकृतिमोक्षं च ये विदुर्यान्ति ते परम् ॥ ३४ ॥

lidenskap. Så lenge disse komponentene overlever, må kroppen også eksistere i en eller annen form. Det er på dette området at de sådde frø, enten de er gode eller onde, vokser som sanskar. Den som reiser på en vellykket måte over denne sfæren, er en kshetranya. Han er fylt av guddommelig moralsk dyd, og er den som bestemmer hvordan kshetr fungerer.

Dette kapitlet er altså i hovedsak viet en detaljert gjennomgang av Kshetranya. Omfanget av kshetr er virkelig stort og omfattende. Å si ordet "kropp" er lett, men hvilken umåtelighet rommes ikke i dette enkle uttrykket! Det har samme utstrekning som hele universets urnatur. Det har samme utstrekning som det uendelige rom. Det er dermed livets besjelende prinsipp, og ikke noe vesen kan eksistere uten det. Hele dette universet, denne verden, disse landene og provinsene og denne tydelige menneskekroppen er ikke engang en brøkdel av denne naturen. I tillegg til kshetranya dveler dette kapitlet også lenge ved kshetr.

**Slik slutter det trettende kapittel i Upanishad til Shreemad
Bhagwad Geeta om kunnskapen om Den øverste ånd,
vitenskapen yog og dialogen mellom Krishn og Arjun med
tittelen:**

**"Kshetr-Kshetranya Vighag Yog" eller
"Handlingens sfære og dens kjenner".**

**Slik slutter Swami Adgadanands fortolkning av
det trettende kapittel av Shreemad Bhagwad Geeta i
"Yatharh Geeta".**

HARI OM TAT SAT